

Dunărea – coloana vertebrală a Europei

De ce coloana vertebrală a Europei?

- Fluviul are o influență majoră în viața celor peste 80 de milioane de oameni din cele 19 state cuprinse în bazinul său hidrografic.
- 20 de milioane de oameni sunt dependenți de Dunăre pentru traiul de zi cu zi (de exemplu, pentru apa potabilă).
- Traversează zece țări și patru capitale europene.
- Adăpostește o biodiversitate unică, circa 2 000 de specii de plante și peste 5 000 de specii de animale: 41 de specii de mamifere, 180 de specii de păsări, 100 specii de pești, 8 specii de reptile și 12 specii de amfibieni.

Care este valoarea Dunării?

- Dunărea este o importantă sursă de hidroenergie și are un rol vital în agricultură, navigație și industrie.
- Dacă mari porțiuni din lunca Dunării vor fi folosite doar în aceste scopuri, se vor pierde valorile ecologice, iar oamenii vor avea de suferit în cele din urmă (din lipsa apei potabile și din cauza inundațiilor mai mari).
- Zonele umede din lungul râurilor și râurile adăpostesc o biodiversitate unică, au valoare științifică, un rol important în reglarea climatului, potențial turistic și valoare socio-culturală.

© WWF-Canon / Anton VORAUER

De la izvor la gura de vărsare

Dunărea izvorăște din Munții Pădurea Neagră, Germania, și curge pe o distanță de peste 2800 km., până la Marea Neagră. Prin văile din Bavaria, pătrunde în Austria, trece prin Viena, apoi Bratislava, în Slovacia, înainte de a separa Buda și Pesta, în Ungaria. După câmpiile ungare, curge prin Croația și se unește cu râul Drava, formând mlaștinile Kopacki Rit. Apoi, trece prin ultima capitală aflată pe cursul său, Belgrad, din Serbia. Dunărea formează granița dintre Bulgaria și România, apoi se îndreaptă spre nord, în Moldova, formând una dintre cele mai intacte delte din Europa, la granița dintre Ucraina și România.

Natura de-a lungul Dunării

În Austria, parcul Donau-Auen se întinde pe o suprafață de aproximativ 11 000 hectare de păduri de luncă și habitate ripariene. Este ultima luncă intactă a Dunării Superioare. Împreună cu lunca râului Morava Inferioară și a râului Dyje (Austria, Republica Cehă și

Republica Slovacia), formează *Zona umedă transfrontalieră de importanță internațională*, declarată *sit Ramsar* trilateral.

În Cehia, această zonă este, de asemenea, Rezervație a Biosferei și Sit al patrimoniului Mondial. Zona este reprezentată printr-un amestec de lunci, stepe joase, pădure de luncă de esențe tari și prin cel mai mare complex de pajiști umede din Europa, întinzându-se pe 25 000 ha în cele trei țări.

Unul din cele mai importante situri de pasaj pentru păsările migratoare din Europa este **Neusiedlersee & Ferto-Hanság** (Austria și Ungaria). Este Parc Național transfrontalier din 1993 și a fost inclus în patrimoniul universal în 2003. Aici există încă o zonă de stepă, înconjurată de stufărișuri, cu lacuri mici și pășuni tradiționale.

În cadrul Parcului Național Duna-Drava, fondat în 1996, bălțile **Gemenc-Béda-Karapancsa** (Ungaria) constituie un important

habitat pentru păsări (barza neagră, vulturul codalb) și pentru pești.

100 de zile de inundații pe an asigură din abundență hrană pentru pești, iar unul din cele mai importante locuri de reproducere a peștilor de-a lungul Dunării este **Kopacki Rit** din Croația. Cuprinde întinse păduri de luncă (salcie, plop și stejar), lacuri, heleștee, mult stuf și mlaștini. Este *sit Ramsar* și rezervație naturală.

Învecinându-se cu situl Kopacki Rit, mlaștinile **Gornje Podunavlje** (Serbia) cuprind 19 648 ha de zone inundabile. Acest vast habitat cu valoare ecologică unică este un mozaic de ape, mlaștini, bălți, pajiști, tufişuri și păduri și este caracterizat de o uriașă biodiversitate, cuprinzând un număr semnificativ de specii amenințate cu dispariția, specii rare, endemice și relicte.

Zonele umede de pe **Drava-Mura** centrală și inferioară (Slovenia, Croația, Ungaria) formează un coridor ecologic intact de 380 km., de la poalele munților până în Câmpia Panonică, pe Dunăre. Coridorul se întinde pe 60 000 ha și formează un habitat unic, mai ales pentru speciile migratoare de apă dulce și speciile pioniere care trăiesc pe bancurile de nisip, pietriș și în ostroave, cât și pentru speciile de pădure și mamifere, precum vidre și castori.

Zonele umede de pe Sava se întind în lungul Dunării, în Croația, Serbia și Republica Muntenegru, dar și în Bosnia și Herțegovina. Rezervația naturală Lonjsko Polje este cea mai mare zonă umedă din Croația și acoperă o arie de peste 100 000 ha. Obedska Bara este cea mai întinsă zonă umedă din Serbia din cadrul acestui sistem hidrografic și se întinde pe mai mult de 30 000 ha.

Complexul Ecsedi Lap este format în bazinul râului Tisa și se întinde pe suprafața Ucrainei, a Republicii Slovace, a României și a Ungariei. Este un coridor ecologic, cu o lungime de 400 km. și o suprafață de 140 000 ha.

Bazinul Dunării

Bazinul Dunării acoperă cinci din cele opt regiuni biogeografice ale Europei: regiunea alpină, continentală, panonică, stepică și marină (Marea Neagră). Bazinul hidrografic al Dunării se întinde pe o suprafață de 801463m² (aproximativ o treime din Europa

continentală, în afara Rusiei) și, la nivel internațional, este bazinul hidrografic care include cele mai multe țări. Acesta se întinde pe întreg cuprinsul sau pe porțiuni mari din 19 state. Cele mai mari subdiviziuni ale bazinului Dunării sunt bazinele râurilor Tisa, Sava, Drava și Siret. Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, România, Bulgaria, Moldova și Ucraina sunt statele riverane. Bazinul hidrografic are arii restrânse în țările: Albania, Bosnia și Herțegovina, Republica Cehă, Republica Macedonia, Italia, Muntenegru, Polonia, Slovenia și Elveția.

Beneficiile pentru oameni

Apele Dunării au un rol important în agricultură, industrie și pescuit, pentru a enumera doar câteva dintre funcții. Râurile mari sunt surse de hidroenergie și importante căi de navigație (Dunărea este un important drum fluvial comercial). Râurile colectează și apele afluenților și sunt surse de apă potabilă, în cazul în care sunt administrate corespunzător.

În prima porțiune a bazinului, pe o distanță de 1 000 km. – de la izvor, în Germania, până la Gabčíkovo – există 59 de diguri și baraje construite de oameni, multe dintre ele vechi de decenii. În acest sector, Dunărea este întreruptă de un baraj și îndiguită, în medie, la fiecare 15 km. Doar pe câteva porțiuni se poate spune că Dunărea Superioară „curge liber”. Aceste porțiuni sunt Vohburg-Weltenburg și Straubing-Vilshofen din Germania, zona Wachau, porțiunea dintre Viena și Bratislava și Dunărea Inferioară, în aval de Porțile de Fier.

La Bratislava, în aval, există alte trei hidrocentrale electrice. Prima dintre ele, la barajul Gabčíkovo, este în funcțiune din 1992 și direcționează aproximativ 80% din apele Dunării spre un canal lateral și un rezervor. Pe ceilalți 40 km. din matca originală, apele au secăt. Devierea apelor și lucrările de protecție împotriva inundațiilor au un impact negativ asupra zonelor umede pe ambele maluri ale Dunării.

Barajul de la Porțile de Fier I și II, situat în zona de graniță dintre România, Serbia și Republica Muntenegru, zăgăzuește apele Dunării până la Novi Sad (Serbia). Barajul de la Porțile de Fier I a fost terminat în 1972, iar cel de la Porțile de Fier II în

1985. Condițiile de navigație pe porțiunea de la gura Djerdap, pe Dunăre, cândva foarte periculoase, au fost îmbunătățite radical, iar navigația se desfășoară pe tot parcursul anului.

Valoarea economică a Dunării

Pe lângă rolul considerat important în producția agricolă, precum și cel de sursă de apă pentru anumite industrii, Dunărea are și o valoare intrinsecă. Ecosistemele de luncă au multiple funcții ca surse de pește, stuf, lemn, apă potabilă și au un rol vital în captarea sedimentelor și prevenirea inundațiilor.

Putem estima valoarea economică a zonelor umede în funcție de biodiversitate, de valoarea științifică, de reglarea condițiilor de climă, potențial turistic și valori socio-culturale. Potrivit diferitelor studii, valoarea economică a zonelor umede ale Dunării se situează între 450 - 520/EUR/ha pe an¹.

Informații suplimentare:

Comisia Internațională pentru Protecția Dunării: Analiza Bazinului Hidrografic al Dunării, *WFD Roof Report*, 2004.

Value of biodiversity – Exemple din cadrul Uniunii Europene în care pierderea biodiversității a condus la pierderea funcțiilor ecosistemului. Marianne Kettunen & Patrick ten Brink. Raportul final pentru Comisia Europeană. Institutul de Politică Mediului în Europa (IEEP), Bruxelles, Belgia. 2006.

Din raportul WWF: Valorile Economice ale Zonelor Umede ale Lumii

Contact:

WWF
Programul Dunăre-Carpați România

Orieta Hulea, ohulea@wwfdcp.ro

Camelia Ionescu, cionescu@wwfdcp.ro

¹ Gren I.M. Groth K.H. Sylven M., Economic Values of Danube Floodplains, Journal of Environmental Management, Volumul 45, Numărul 4, decembrie 1995, pg. 333-345(13); Gren, I-M. 1994. Valuation of Danube Floodplains. Raportul către Institutul WWF-Auen (Institutul de Ecologie a Luncii Dunării), Rastatt, Germania; Kosz, M. 1996. Valuing Riverside Wetlands: the Case of the "Donau-Auen" National Park. Ecological Economics 16 (2), S. 109-127